

Profilaktyka nie musi być nudna

Z Urszulą Sztuką-Polińską, państwowym wojewódzkim inspektorem sanitarnym w Łodzi, rozmawia Agnieszka Grzelak

Państwowa Inspekcja Sanitarna kojarzy się przede wszystkim z instytucją, która wlepi mandaty za brak higieny. Niewiele osób wie, że zajmuje się również promocją zdrowia. Zapewniam, że nasza aktywność nie ogranicza się do przeprowadzania kontroli i wystawiania mandatów! Ważnym aspektem naszej działalności jest propagowanie profilaktyki chorób i postaw prozdrowotnych. Staramy się docierać do różnych środowisk. Działalność edukacyjną rozpoczynamy już na etapie przedszkolnym. Realizujemy programy profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży, za ich pośrednictwem trafiając także do ich rodzin, np. program poświęcony profilaktyce raka piersi prowadzony jest wśród uczennic szkół ponadgimnazjalnych, ale liczymy, że przekazana przez nas wiedza dotrze także do mam i babć tych dziewcząt. Organizujemy również konferencje profilaktyczne, np. 21 kwietnia odbędzie się w Łodzi konferencja „Zdrowy przedszkolak”, na którą zaprosiliśmy nauczycieli, intendentów i dyrektorów przedszkoli oraz wszystkich, którym leży na sercu zdrowie przedszkolaków.

Wojewódzka Kampania Profilaktyczna „Grunt to Zdrowie”, której patronem został „Polska Dziennik

Łódzki”, to autorski projekt WSSE w Łodzi i prawdziwy powód do dumy. Już po edycji pilotażowej programu w ubiegłym roku można powiedzieć, że jest to sukces.

Program został zainicjowany przez panią wicewojewodę Krystynę Ozgę, która uznaje, że warto prowadzić długofalową akcję prozdrowotną, obejmującą pakiet działań profilaktycznych, skierowaną do mieszkańców środowisk wiejskich. My przygotowaliśmy ją we współpracy z powiatowymi stacjami sanitarno-epidemiologicznymi. Uwagę skupiliśmy przede wszystkim na profilaktyce raka piersi oraz raka płuc. W ubiegłym roku w listopadzie przeprowadziliśmy kampanię pilotażowo w pięciu powiatach: piotrkowskim (Wolbórz i Grabica), wieluńskim (Osjaków i Czarnożyły), skierniewickim (Lipce Reymontowskie), łowickim (Bełchów) oraz kutnowskim. Były m.in. wykłady lekarzy specjalistów, badania mammograficzne, pomiary ciśnienia, cukru i cholesterolu we krwi, spirometria. Nie sposób nie docenić dużych efektów zdrowotnych, które były wynikiem kilku zaledwie spotkań. Podsumowanie akcji przerosło nasze oczekiwania.

Co było największym zaskoczeniem?

Wysoka frekwencja mieszkańców ucieszyła nas ogromnie, bo wiemy, jak bywa z zainteresowaniem akcjami profilaktycznymi, np. na wykład lekarza i mammografię przychodzi 2-3 osoby. My przebadaliśmy łącznie 303 kobiety. U jednej z nich badanie wykryło

FOT. PAWEŁ NOWAK

zmiany nowotworowe, u kilkudziesięciu – zmiany łagodne, wymagające dalszej diagnostyki. W wykładach wzięło udział 740 osób, w nauce samobadania piersi – 430.

Jak udało się zachęcić mieszkańców małych miejscowości do udziału w kampanii?

Bardzo ważne było to, że nikt nie odmówił nam pomocy. Dzięki temu, że kampania organizowana była przez powiatowe inspektoraty, znające specyfikę każdej gminy, mogliśmy dotrzeć

do władz lokalnych, które chętnie z nami współpracowały. Informacje o kampanii przekazano także z ambon – na wsi to ważny środek komunikacji. Wszyscy księża, do których się zwróciliśmy, chętnie nam pomogli. Poza tym wykładom o tematyce zdrowotnej i badaniom towarzyszyły występy miejscowych zespołów folklorystycznych, degustacje przygotowane przez koła gospodyń wiejskich, konkursy dla dzieci i młodzieży. Oświata zdrowotna wcale nie musi być nudna i szampa. Na przykład w Bełchowie uczniowie gimnazjum w ramach konkursu pisali listy do swoich rodziców, zachęcające do badań profilaktycznych. W czasie głośnego czytania w wielu oczach pojawiły się łzy wzruszenia.

Jakie są refleksje po pilotażowym etapie kampanii?

Przed wszystkim potwierdza się stara prawda – to kobieta rządzi rodziną. To widać w środowiskach wiejskich (ale nie tylko): kobiety żywią rodzinę

i opiekują się zdrowiem jej członków. To one zachęcają mężczyzn do wykonywania badań, rzucenia palenia i innych działań prozdrowotnych. Na naszych spotkaniach zjawiały się przede wszystkim panie. Ale chcemy trochę to zmienić, planujemy także badania dla mężczyzn. Poza tym pomiary ciśnienia, poziomu cukru i cholesterolu we krwi czy zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu, są ważnym elementem profilaktyki niezależnie od płci.

30 marca w Piotrkowie odbędzie się inauguracja tegorocznego etapu kampanii. Imprezy będą organizowane sukcesywnie we wszystkich gminach.

Wyzaczyliśmy dwie tury: kwiecień – maj i październik – listopad. Wybór jest nieprzypadkowy, w tym okresie mieszkańcom wsi łatwiej znaleźć wolny czas. Już w lutym rozpoczęły się przygotowania do kampanii, spotkania z naszymi partnerami m.in. lekarzami z Regionalnego Ośrodka Onkologicznego w Łodzi, NZOZ Medica, sołtysami, wójtami i wieloma innymi osobami, zaangażowanymi w organizację akcji. Światowa Organizacja Zdrowia przewiduje, że już wkrótce największym zabójcą ludzkości staną się nowotwory (tuż obok chorób układu sercowo-naczyniowego), dlatego tegoroczna kampania odbywa się pod hasłem: „Chroń życie przed rakiem”. Chcemy uświadamić społeczeństwu, że nowotwór nie jest wyrokiem, zaś pomiędzy zdrowym stylem życia i mniejszym ryzykiem zachorowania, istnieje ścisła zależność.

Co jeszcze warto wiedzieć o kampanii Grunt to Zdrowie?

● **W tym roku kampania odbywa się pod hasłem „Chroń życie przed rakiem”.**

W ramach akcji przewidziano spotkania z ekspertami, pokazy filmów o tematyce zdrowotnej, warsztaty edukacyjne oraz bezpłatne badania, m.in. ciśnienia tętniczego, stężenia cukru we krwi, pomiary poziomu tlenu węgla w płucach.

● **Sprawdź, kiedy akcja będzie odbywać się w twojej miejscowości.**

Kwiecień

15 – Gomunice
16 – Galewice
17 – Ustronie
20 – Wągrzy
21 – Przyłęk Duży
22 – Czarnocin
24 – Zadzim

26 – Rogów
27 – Zadzim
28 – Andrespol
29 – Andrespol
30 – Moszczenica

Maj

6 – Wróblew
8 – Kiernożia
9 – Buczek, Zapolice
15 – Grotniki Ustronie
17 – Pajęczno, Kielczygłów
18 – Mniszków
19 – Świągów
20 – Żychlin
21 – Biała Rawska
22 – Biała, Rzeczyca
23 – Rzeczyca
26 – Drużbice, Godzianów

● **Przeznacz 10 przykazań, które pomagają uniknąć zachorowania na raka i inne choroby cywilizacyjne.**

1. Unikaj życia w przewlekłym stresie, nie bierz udziału w „wyścigu szczurów”.
2. Nie pal papierosów.
3. Ogranicz picie alkoholu.
4. Nie dopuszczaj do występowania nadwagi: – stosuj na co dzień dietę śródziemnomorską – ogranicz do niezbędnego minimum spożywanie tłuszczu, słodyczy i soli – jedz więcej ryb, owoców i warzyw – jedz mniej produktów konserwowych – żywność przechowuj w lodówce zgodnie z terminem przydatności do spożycia
5. Opalaj się z umiarem (stosuj kremy z filtrami ochronnymi). Nie korzystaj z solarium.
6. Zaszczep się przeciwko

- wirusowemu zapaleniu wątroby.
7. Regularnie stosuj rekreację fizyczną (choćby codzienny półgodzinny spacer w parku).
8. Unikaj przypadkowych kontaktów seksualnych, chroń się przed przenoszeniem wirusów i bakterii chorobotwórczych.
9. Staraj się wyleczyć wszystkie przewlekłe stany zapalne w organizmie (dotyczy to również zębów).
10. Jeśli w Twojej rodzinie występowały nowotwory, przebadaj się w poradni genetycznej.

● **Bądź niepokornym pacjentem – to rada Polskiej Unii Onkologii.** Poproś swojego lekarza o dokładne zbadanie. Jeśli

jestes kobietą, domagaj się badania piersi, jeśli mężczyzną – badania jąder i prostaty. Poproś o skierowanie na proste badania dodatkowe: morfologię krwi, OB, rozszerzone badania biochemiczne, zdjęcie rtg klatki piersiowej (koniecznie w dwóch projekcjach PA i boczne), USG jamy brzusznej, marker PSA (dla mężczyzn), krew utajoną w kale (po 50. roku życia co 1-2 lata). Kobiety powinny odwiedzać ginekologa przynajmniej raz w roku.

● **Korzystaj z bezpłatnych badań profilaktycznych.** – Cytologia u kobiet w wieku 25-59 lat co 3 lata – Mammografia u kobiet w wieku 50-69 lat co 2 lata – Kolonoskopia niezależnie

od płci dla osób w wieku 50-65 lat bez objawów raka jelita grubego, które miały w rodzinie przynajmniej jednego krewnego pierwszego stopnia (rodzice, rodzeństwo, dzieci) z rakiem jelita grubego.

● **Naucz się rozpoznawać objawy, które mogą świadczyć o rozwoju raka.**

Są to m.in. powiększające się węzły chłonne, białawe zabarwienia i zgrubienia błony śluzowej, małe zgrubienia na wargach i języku, chrypa, trudności w połykaniu, kaszel, krwiste odksztuszenie, brak łaknienia, wstręt do mięsa, chudnięcie, biegunka, zaparcia, powiększające się znamiona na skórze, częste parcie na pęcherz, guzki. (mig)